

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 6:

Forespørgsel til indenrigsministeren [om indsatsen for at nedbringe antallet af kriminelle asylansøgere].

Af John Vinther (KF) og Birthe Rønn Hornbech (V) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 5/10 2000).

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 2: Forslag til børnelov.

Af justitsministeren (Frank Jensen).

(Fremsat 4/10 2000).

Sammen med denne sag foretoges:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 3: Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. (Ændringer som følge af børneloven m.v.).

Af justitsministeren (Frank Jensen).

(Fremsat 4/10 2000).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Lovforslagene, vi her har til forhandling, er jo en ren genfremsættelse fra sidste folketingsamling.

Vi havde simpelt hen behov for tid, og det havde vi, fordi det er nogle meget fundamentale problemer, vi beskæftiger os med, når vi taler om splittede parforhold og ikke mindst de problemer, som det giver for de berørte børn.

Vi har bl.a. i Retsudvalget undervejs her i sommer været en tur i Norge for også at se lidt på den måde, de løser deres problemer på.

Det kan godt en gang imellem føles, som om det her er noget, der har en meget stor volumen. Det er det ikke. Det er faktisk under 5 pct. af de sager, vi ser, som rent faktisk bliver til større

problemer. Men der er ingen tvivl: For de berørte og ikke mindst for børnene er det store problemer, vi her taler om.

Jeg synes, det er væsentligt, vi klart får tilkendegivet, at vi ikke gennem lovgivning er i stand til at gøre alle folk lykkelige. Hvis det var så enkelt, så havde vi nok for længe gjort det. Hvad kan vi så? Vi kan forsøge gennem lovgivningen at sikre, at børnene i den sammenhæng her uanset situationen bedst muligt sikres.

Vi kan også forsøge at sikre, at vi bedst muligt tager højde for at følge med, så lovgivningen afspejler de forandringer, der er i samfundet. Alt kan gå i stykker, alt kan forsvinde, men netop forældre/børn-forholdet er der, og det er der altid. Forpligtelsen er der altid, selv om man til tider kan undre sig over, at folk kan tage så let på det ansvar, som de gør.

Vores opgave er derfor hele tiden at sikre, at børnenes ve og vel bliver fastholdt, vi kan sige: børnenes rettigheder bliver fastholdt.

Der er en række gode principper i de lovforslag, som vi her har til behandling. Vi er enige i det grundlæggende princip om, at gifte og ugifte forældre skal ligestilles ved fastslåelse af faderskab, at ethvert barn hermed så vidt muligt både skal have en far og en mor, og at behandlingen af faderskabssager skal være smidig og borgervenlig.

Vi er i dag i en situation, hvor ca. halvdelen af alle børn fødes i papirløse samlivsforhold. Derfor er det oplagt at skabe denne her ligestilling mellem gifte og ugifte forældre.

Dermed får vi altså også afskaffet et noget forældet udtryk om ægte børn og uægte børn, men bedst af alt gives muligheden for, at parterne på en ukompliceret måde kan få registreret faderskabet i forbindelse med fødslen, altså får fælles forældremyndighed og derved en fælleserklæring om, at de sammen er parate til at varetage omsorgen og ansvaret for barnet.

Men så nemt er det jo ikke i alle de her sammenhænge. Vi bliver ofte konfronteret med sager, hvor børn efterlyser muligheden for at kende deres rødder. Det er et meget menneskeligt og forståeligt ønske, som her bliver hjulpet bedre på vej med den foreslåede skærpede pligt for moderen til at oplyse, hvem der er eller eventuelt kan være barnets far.

Vi er enige i, at sanktionerne ikke skal skærpes, men er også enige i, at rådgivning og vejledning, motivation til frivilligt at give de her oplysninger er godt at få skærpet. Et barn må have mulighed for at kende sine rødder.

Så lægges der også op til, at en mand skal have mulighed for at få prøvet, om han er far til barnet. Det skridt er vi også meget enige i i Socialdemokratiet. Her er det netop barnets tarv, der igen bliver tilgodeset. Barnet får mulighed for at have sin biologiske far som en del af sit liv.

Det var ét af de punkter, som vi hørte en del om i Norge. De har faktisk gennem en årrække haft en meget god erfaring med at have taget det her skridt. Det var godt at høre.

Tilsvarende er det også et godt bud på at tilgode barnets tarv, når der lægges op til, at der ikke skal tages stilling til forældremyndigheden, når et parforhold ophører. Netop i en situation, hvor følelserne typisk er i oprør, kan det være afgørende ikke samtidig at skulle tackle det spørgsmål. Det løser selvfølgelig ikke alle problemer, men det giver nogle muligheder for bedre at kunne få talt sammen om alt det praktiske omkring barnets hverdag.

Også her syntes jeg, det var spændende, det, vi hørte i Norge; hvor de har en meget højere grad af mægling, og det er noget af det, som jeg i hvert fald tror at vi også i Retsudvalget kommer til at kigge på. Vi vil gerne fra Socialdemokratiets side kigge på, hvordan vi kan udbygge den mulighed, så barnets hverdag i højere grad kommer til at få en bedre helhed i de her situationer.

Barnets rettigheder er vigtigere end forældrenes. Holdningen må være, at voksne mennesker må have pligt til at være så voksne, at de står ved det ansvar, de er gået ind til ved at blive forældre sammen med et andet menneske.

Der kunne siges meget om det her, og derfor er vores håb og mit håb, at vi i Retsudvalget vil bruge den kommende tid til meget grundigt at få drøftet de enkelte aspekter, drøftet de muligheder, der er for i højere grad bedre at kunne tilgode de behov, som børnene har i en meget trist situation, og så de samtidig alligevel kan få et godt liv.

Derfor lægger vi op til under det kommende udvalgsarbejde at gå ind i en meget seriøs snak om de her problemer, og det udgangspunkt, der ligger i justitsministerens to lovforslag, vil vi selvfølgelig tage, men vi vil samtidig prøve at se, om vi kan finde nogle muligheder for som sagt i endnu højere grad at tilgode børnene.

Inge Dahl-Sørensen (V):

I foråret var børneloven til første behandling, og ved den lejlighed udtrykte Venstre, at vi var positive over for lovforslaget.

Lovforslaget, som det ligger nu, er fuldstændig det samme, intet er ændret, så i princippet kunne jeg holde samme tale en gang til. Men jeg vil ved denne første behandling komme ind på de punkter, som er de sværeste, og de punkter, som jeg tror giver størst røre.

Må jeg først give udtryk for min begejstring for vores studietur til Norge i august måned, en tur, som havde ét formål, nemlig at høre, hvordan Norge forvaltede deres lovgivning. Jeg vil gerne sige til arrangørerne, at det har været en af de bedste rejser, jeg har været på, netop fordi man virkelig følte, at man fik noget med hjem. Derfor er jeg endnu mere overbevist om, at de ændringer, som ligger i det nye lovforslag, kan jeg stå inde for.

Det, som kritikerne først og fremmest falder over i lovforslaget, er moderniseringen af den gamle pater est-regel. Skal der være ret til at anlægge sag, om man er far? Problemstillingen er ny. I gamle dage gik faderskabssager ud på at blive fri for faderskabet for at slippe for regningen, men i dag handler faderskab om adgangsbilletten til samvær. Problemstillingen er en helt anden.

For nogle er pater est-reglen i sin nuværende form hellig, og man er bange for en modernisering; at den vil medføre chikane og brudte ægteskaber. Jeg tror imidlertid ikke på, at der vil være mange mænd, som vil rejse faderskabssager og betale børnebidrag i op til 24 år, hvis de ikke mener noget med det.

I Norge har man regler om fædres adgang til at anlægge sag. Det har man haft siden 1997. Vi fik at vide, at man kun havde haft en enkelt sag i den periode, og at vedkommende faktisk var far til det pågældende barn.

En anden vinkel, som får mig til at gå ind for reglens modernisering, er, at det er paradoksalt, at man går ind for beskyttelse af ægteskabet, når det drejer sig om en gift kvinde, som bliver gravid, men hvis det er manden i et ægteskab, som har en affære, ser man stort på beskyttelsen af ægteskabet. Den gravide kvinde kan godt anlægge faderskabssag mod den gifte mand.

Dette ægteskab er for mig lige så helligt og vil i lige så høj grad blive ødelagt. Og i Venstre går vi faktisk ind for ligestilling.

Til sidst er det også vigtigt at få med, at det jo ikke er hele livet, man kan anlægge disse fader-

skabssager, men kun inden for det første halve år efter barnets fødsel.

En anden paragraf er moderens oplysningspligt om mulige fædre. Oplysningspligten har altid været der, heri er der for så vidt ikke noget nyt. Der er imidlertid foreslået ændringer på to punkter, som er blevet anset for forældede. Det tidligere strafansvar for ikke at give oplysninger er anset for utidssvarende. Det foreslås derfor erstattet af en vejledning fra statsamtet om, hvilken betydning moderens manglende oplysninger vil kunne have for hende og hendes barn.

Praksis fra 1960'erne om, at moderen kunne blive fritaget for at oplyse faderens navn, hvis hun var over 25 år og kunne forsørge barnet, er heller ikke tidssvarende. Forslaget er her, at moderen ikke har oplysningspligt, hvis der er registreret en far, eller moderen og en mand er enige om, at han anerkender faderskabet. I andre tilfælde er der oplysningspligt med det formål at give barnet en far.

Men hvis moderen reelt ikke ved, hvem der kan være far, kan statsamtet så henlægge sagen, og hun skal orienteres om, at en mand ikke kan blive barnets far, hvis afgørende hensyn taler imod det. Efter mødet i statsamtet skal moderen have en tænkepause, før sagen eventuelt indbringes for retten, fordi statsamtet skønner, at hun tilbageholder oplysninger.

Når sagen behandles ved retten, er der, som der hele tiden har været, mulighed for at sanktionere kvindens afvisning og give oplysninger på samme måde, som der er over for vidner. Men det er udtrykkeligt præciseret, at det ikke er tanken at ændre den nuværende praksis, hvor reglerne anvendes lempeligt af retterne.

Det er således ikke meningen, at mødrene nu som noget nyt skal fængsles i stimer, og de skal heller ikke, sådan som det er tilfældet i Sverige, miste retten til børnetilskud, hvis de nægter at oplyse faderens navn.

Jeg må så lige for god ordens skyld sige, at vi har en håndfuld af Venstres medlemmer, der har taget forbehold over for dette forslag, men ellers vil Venstre gå ind i et positivt udvalgsarbejde.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti er meget varm tilhænger af det bærende princip i dette lovforslag, nemlig princippet om, at der nu skal gennemføres en ligestilling imellem gifte og ugifte forældre. Det er en helt nødvendig og tiltrængt ændring, som vi kan give fuld tilslutning.

Vi synes, at lovforslagene som helhed meget fint afspejler det, der er det centrale, nemlig at barnets tarv er det, man hele tiden skal have i fokus.

Nu er der jo tale om en genfremsættelse af lovforslaget, derfor vil behandlingen i dag måske også blive lidt af en gentagelse fra foråret. Men vi synes, at de elementer, der lægges op til at ændre, er meget rigtige.

Vi synes, det er vigtigt, at man giver mulighed for, at forældrene automatisk får fælles forældremyndighed i forbindelse med et samlivsophør, dog sådan, at hvis den ene part ikke ønsker det, så kan der blive tale om en sag, hvorefter det skal afgøres, hvem der skal have forældremyndigheden. Vi synes, at udgangspunktet er rigtigt, nemlig at der er tale om fælles forældremyndighed.

Vi synes også, at skærpsen af moderens pligt til at oplyse, hvem der er faderen, er vigtig. Men lige så stor vægt lægger vi altså også på, at man ikke skærper sanktionerne. Det ville der efter vores opfattelse ikke komme noget godt ud af.

I det hele taget synes vi, at lovforslaget meget fint balancerer mellem de mange forskellige hensyn, som må tages i så vanskelige sager som spørgsmål om forældremyndighed.

Vi kan give tilslutning til hovedprincipperne. Der kan være enkelte hjørner, vi gerne vil have spurgt lidt yderligere til under udvalgsbehandlingen, men som helhed er vi meget positive over for den modernisering, der lægges op til med lovforslagene.

Anne Baastrup (SF):

Sidste forår havde vi jo en meget lang og grundig debat om det her lovforslag, og SF's folketingsgruppe er ligesom dengang også delt på visse af temaerne, men grundlæggende støtter vi denne her revision af reglerne om børns retigheder.

Da vi var i Norge, og fru Inge Dahl-Sørensen beskrev jo meget gribende, hvor meget vi lærte – vi sad stort set i det samme lokale hele tiden, der kom hele tiden nye folk ind og fortalte os nogle nye ting – synes jeg også, at vi i fællesskab fik en viden på et højere niveau om, hvordan man kan håndtere de her alvorlige sager, når børn pludselig står med et par forældre, som ikke længere kan bo sammen.

De erfaringer, vi bl.a. hørte om, var om mediation, dvs. konfliktmægling, eller hvad det nu er man kalder det. Det har vi taget op i SF's fol-

ketingsgruppe, og vi vil nu i forbindelse med finanslovforhandlingerne foreslå, at vi får afsat midler til, at samtlige statsamter kan få efter- og videreuddannet folk, således at de kan tage fat på konfliktmægling. Vi regner ikke med, at det skal være et tilbud til samtlige forældre. Som fru Lissa Mathiasen jo også ganske rigtigt sagde, så er det 5 pct., måske færre, der reelt løber ind i nogle problemer.

Som jeg også nævnte i min tale sidste forår, så har vi jo altså også et problem med de mange bagatelsager, som statsamtet og Civilretsdirektoratet er forpligtede til at behandle efter juridisk korrekte regler, og hvad ved jeg. Hvis man ser på det ene lovforslag, så pilles der jo ovre i spørgsmålet om skilsmisssagerne, og der har vi jo så også adgang til – i og med at vi har rejst spørgsmålet her ved førstebehandlingen – at kigge på, om vi kan sætte en eller anden form for bagatelgrænse.

Men hovedlovforslaget om børneloven støtter vi principielt. Der er nogle småting, vi skal se på – jeg henviser til førstebehandlingen sidst – og derudover skal vi have kigget noget mere på samkvem osv.

Aase D. Madsen (DF):

Da Dansk Folkepartis ordfører på området ikke kan være til stede, skal jeg derfor fremføre Dansk Folkepartis synspunkter.

Forslaget, som vi her i dag skal tage stilling til, er en genfremsettelse af L 197 fra sidste samling, og jeg skal i den forbindelse henvise til Dansk Folkepartis bemærkninger under debatten i Folketinget om dette lovforslag.

Der er visse ting i forslaget, som Dansk Folkeparti ikke finder holdbare. Det fremgår af forslaget, at barnet så vidt muligt skal have en far, og derfor foreslås det, at der i faderskabssager, der behandles i statsamtet, skal laves en skærpelse af moderens pligt til at oplyse, hvem der er eller kan være barnets far. Denne skærpelse finder Dansk Folkeparti problematisk, hvilket også SF tidligere har været inde på i deres bemærkninger her i Folketinget.

Der er også andre knaster i forslaget, vi hæfter os ved. Vi hæfter os ved, at kapitlet om faderskab og moderskab ved kunstig befrugtning ikke tidligere har været behandlet i lov om børns retsstilling. Noget af det resterende i forslaget er desuden uoverskueligt og forvirrende, og der er således ting i forslaget, der kan være til skade for ægteskabet, mødrenes rettigheder,

børnenes sikkerhed og i sidste ende også for fædrene, hvis man vedtager forslaget.

Vi er enige i, at fædrene skal have det bedre og nemmere, men vi ser ikke intentionerne i forslaget særlig godt udført. Vi er enige i sigtet, at fædrene skal have nogle bedre rettigheder, men vi er ikke enige i de muligheder, der tages i anvendelse i forslaget for at give dem det.

Tvungen, der skal få enlige kvinder til at oplyse, hvem der er far til deres barn, er vi som nævnt skeptiske over for.

Vi synes også, det er lidt uheldigt, at ugifte mænds position skal cementeres, ved at de får krav på en faderskabstest. Man kan spørge sig selv: Hvorfor nu det? Man kunne forstå, hvis det var kvinden, der krævede en far til sit barn, herunder en far, hun ikke bor sammen med endsige er gift med, men i betragtning af, at hver 8. officielle far ifølge videnskabelige undersøgelser ikke er identisk med den biologiske far, vil det set med vores øjne være meget betænkeligt at gennemføre en ret for den så at sige formåede bejler, der tilfældigvis har gjort kvinden gravid, så han mod såvel den gifte som den ugifte kvindes vilje kan få en ikke ønsket social status som fader.

Vi synes, det vil være problematisk for parforholdet, såfremt en udefrakommende med rette eller urette pludselig kan kræve dna-prøver, sådan som det fremgår af forslaget. Det vil kunne benyttes som en chikane og et utilbørligt pres på kvinden, det vil skabe utryghed i familien, og det kan måske kreere sociale tilfælde og ulykkelige situationer.

Vi ser f.eks. også et stort antal tilfælde, hvor udenlandske fædre har kidnappet barnet og efterfølgende i deres hjemland nægtet at udlevere barnet til moderen.

Skulle der ikke blive flertal for en forkastelse af dette forslag, bortset fra kapitel 5, synes vi i hvert fald, at § 6 skal stryges. I § 6 siges det, at en mand, der har haft et seksuelt forhold til moderen i den periode, hvor hun er blevet gravid, har ret til at få prøvet, om han er barnets far.

Som tidligere nævnt synes vi også, at § 8 skal stryges. Vi synes ikke, at der skal være en pligt for moderen til at oplyse, hvem der kan være barnets far. Vi synes, det er rigtigt, at barnet har krav på at få at vide, hvem der er faderen, men de sanktioner, der som noget nyt tages i anvendelse i det nærværende forslag, er en forringelse af kvindens stilling til fordel for mandens, og det kan vi ikke acceptere.

Ifølge den nugældende lov om børns retsstilling, § 10, stk. 2, kan statsamtet fritage moderen for oplysningspligt. Den administrative praksis er efter 1956 blevet meget mere liberal, så fritagelsen meget ofte meddeles, hvis moderen er fyldt 25 år og hendes sociale og økonomiske forhold er nogenlunde rimelige. Er moderen under 25 år, meddeles fritagelsen, hvis hendes sociale forhold er særlig gode.

Dansk Folkeparti må derfor konkluderende sige, at vi er modstandere af, at man laver denne mulighed for fremover at forpligte moderen til at oplyse, hvem der er faderen. Som det tidligere har været nævnt – i folketingsdebatten før sommerpausen – kan der være årsager, der tilfører, at en kvinde ikke er interesseret i at fortælle, hvem der er faren. Og det må vi stille over barnets mulighed for at få at vide, hvem der er faren.

Vi er således ikke begejstret for dette forslag, og vi håber, at Socialdemokratiet og regeringen vil besinde sig på nogle af de afgørende punkter, vi har nævnt. Men det er klart, at vi under alle omstændigheder i udvalgsarbejdet vil deltage positivt i forhold til behandlingen af dette forslag, og vi håber, at vi kan få den indflydelse, som gør det muligt at fjerne de knaster i forslaget, som vi har nævnt her i dag i Folketinget.

Sonja Albrink (CD):

Som flere ordførere allerede har tilkendegivet, er forslaget her jo en genfremsættelse fra sidste samling, og derfor bliver min bemærkning til forslaget faktisk en kort gentagelse af, hvad jeg på CD's vegne fremførte dengang.

I CD mener vi, at forslagene er udtryk for en nødvendig modernisering af nogle lidt forældede regler. Det er klart på tide, at der sker en ligestilling af børn født uden for ægteskab med de såkaldte ægte børn. Det skal dog ikke forhindre os i at nævne, at der også efter vores opfattelse faktisk er nogle retsprincipielle elementer i forslagene, som trænger til en lidt grundigere politisk drøftelse, som vi kan gøre i udvalget.

For det første er der jo de foreslåede regler, hvorefter i princippet en hvilken som helst mand kan få prøvet, hvorvidt han er far til barnet. Langt hen ad vejen er vi enige i, at der skal være tale om en tiltrængt forbedring af faderens retsstilling, men man kan altså med de samme regler i hånden opstille nogle, skal vi kalde dem marginalsituationer, hvor reglen udnyttes til at så splid i et veletableret familieforhold. Efter vores opfattelse må drøftelsen gå på, om det er

muligt at indrette reglerne, så den slags forhindres.

For det andet, men det er absolut ikke det mindst vigtige, er der forslaget om enlige mødres oplysningspligt. Selv om det ikke længere vil være strafbart at undlade at oplyse om, hvem der er barnets far, ligger der jo i forslaget en klar stramning af hidtidig praksis. Følgen af en vedtagelse af dette forslag vil være, at enlige mødre vil kunne sidde i statsamtet og skulle udbrede sig om deres seksualvaner, og hvis de ikke makker ret, vil man jo gå så langt som til at anvende retsplejelovens regler om vidnetvang, hvilket sat på spidsen igen betyder, at der vil kunne blive tale om at frihedsberøve moderen.

Resultatet vil være, at de mødre, som absolut ikke ønsker at oplyse noget om faderen, nøjes med at erklære, at der er tale om en for dem ukendt mand. Jeg vil gerne se det samlet, som tilsidesætter disse oplysninger og indbringer sagen for retten med henblik på at gennemtvinge yderligere oplysninger, og hvad har man så egentlig opnået?

I CD er vi altså enige i, at børn er bedst tjent med både at have en far og en mor, men vi er altså ikke sikre på, at det gælder uden undtagelser. Vi er tvivlende over for, at det skal være samfundets opgave for alt i verden at vride navnet ud på en far af de ganske få kvinder, som ikke ønsker at give oplysninger om det.

Med baggrund i de principielle betragtninger, som jeg her har sagt, vil jeg sige, at CD's holdning til disse lovforslag i første omgang er beskeden positiv, men vi håber selvfølgelig på, at udvalgsbehandlingen kan føre til et godt resultat senere.

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg skal ikke på Det Radikale Venstres vegne gentage den ordførertale, jeg holdt sidste gang, vi havde dette lovforslag til behandling, men blot fremhæve tre områder, hvor vi synes, det her lovforslag stadig væk er vigtigt:

For det første ønsker vi at være aktiv medvirkende til at gennemføre den ligestilling mellem gifte og ugifte samlivsforhold, som får en lettelse her ved faderskabsfastsættelsen allerede ved barnets fødsel.

Vi tilslutter os princippet om, at et barn skal have to forældre, og at barnet skal have mulighed for at vide, hvor dets biologiske ophav kommer fra. Det er nemt nok at sige, at et barn ikke skal have at vide, hvem dets far er, men barnet bliver jo voksen engang, og mange voks-

ne mennesker har et brændende ønske om at vide, hvem deres biologiske ophav er, og det synes jeg vi skal tage alvorligt og gøre muligt for børnene.

Den ligestilling mellem gifte og ugifte, der her lægges op til, hvor man kan få faderskabet fastslået eller accepteret allerede fra barnets fødsel, går vi varmt ind for. Det vil betyde en stor lettelse, sådan som familiemønsteret har udviklet sig i Danmark. Det må vi også herinde selvfølgelig tage pejlning efter.

Derefter er der spørgsmålet om skærpet oplysningspligt for mødre, som ikke lever i et fast samlivsforhold med barnets far. Her går vi ind for, at der skal være den skærpede oplysningspligt. Det er en uting, synes jeg, at man vil forholde et barn oplysning om, hvem dets far er.

Til gengæld er vi ikke sikre på, at der skal være disse skærpede sanktioner, som vi har talt om, men vi er også indstillet på her, at det selvfølgelig er en skærpet oplysningspligt, der er hovedformålet, og ikke specielt de sanktioner, der har været blæst op til meget store, drastiske ting i pressen i den mellemliggende periode. Men den skærpede oplysningspligt går vi varmt ind for.

Endelige er der så spørgsmålet om, hvorvidt en udefrakommende fader kan anlægge en faderskabssag i et bestående parforhold. Her har vi været meget søgende, været meget skeptiske, om det nu også var en rimelig måde at beskytte et parforhold eller ægteskab på.

Men vi kan på den anden side godt se, at der er et ligestillingshensyn at tage. Når kvinder kan anlægge en faderskabssag ind i et ægteskab, så bør mænd i virkeligheden også kunne det. Det drejer sig om at kunne tage ansvar for et barn, senere et voksent menneske, og kunne vedkende sig et faderskab.

Med de begrænsninger, der er lagt, ved at man kun kan gøre det i en kortere periode, så mener vi absolut, at det er noget, vi kan støtte.

Vi er meget indstillet på at have en åben diskussion i udvalget og at diskutere sagerne grundigt, inden vi forhåbentlig kan afslutte dette her lovforslag inden denne samlings udgang. Det Radikale Venstre er overvejende positivt over for elementerne i dette lovforslag.

Søren Søndergaard (EL):

Som ved fremsættelsen i sidste samling så er Enhedslisten generelt meget enig i det her lovforslag og i de bemærkninger, som ministeren har fremsat. Der er i det store og hele tale om

meget fornuftige justeringer og moderniseringer, og jeg vil ikke gentage alle de positive ting, der er i forslaget, men fokusere på det problem, som har optaget det meste af debatten også her i dag, nemlig det, der gælder forsøget på at fjerne den enestilling, som moren hidtil har haft til at afgøre, om navnet på barnets fader skal kendes.

Så vidt vi har forstået, er det i ganske få tilfælde, at der er et problem, hvor moderen ikke opgiver navnet på faderen. I den ene procent, eller hvor meget det er, der er årsagen måske ofte manglende evne, mere end det er manglende vilje til at afdække det fædrene ophav.

Alligevel lægges der op til en skærpelse af lovens krav om, at en kvinde skal oplyse, hvem det er, hun er blevet gravid med. Men der er jo altså forhold, som også vi må give op over for. Der skal ikke så meget til at få børn, og blandt de ting, der skal til, er ikke at få faderens navn, adresse eller for den sags skyld CPR-nummer ud af vedkommende. Og det ved man selvfølgelig også godt, og derfor vil dét jo altid i hvert fald kunne bruges som en undskyldning.

Alligevel ser vi, at der lægges op til, at lovens krav skal skærpes, men der lægges ikke op til en skærpelse af sanktionerne. Det er måske nok lidt underligt, synes vi, at man vil skærpe loven, men at man ikke vil skærpe sanktionerne. Hvad er ideen bag det?

For Enhedslisten som for andre er udgangspunktet barnet. Men vores opfattelse er, at barnets tarv ikke nødvendigvis er sammenfaldende med forældrenes interesser eller den ene forældreparts interesser.

Uanset de måske modstridende forældrerinteresser, så er det alligevel vores opfattelse, at et barn – på et tidspunkt – har krav på at kende sin biologiske identitet og oprindelse, hvis det overhovedet er muligt. Men det er jo ikke ensbetydende med, at fædre i alle tilfælde og i alle situationer skal have mulighed for at anlægge retssager om faderskab.

Efter lovforslaget vil det være sådan, at personer, der anser sig selv for mulige fædre, selv efter et kortvarigt og flygtigt bekendtskab, vil kunne anlægge sager ved domstolene og få tilkendt samvær også i tilfælde, hvor moren eller dennes partner modsætter sig det. Og det er måske nok lige overdrevet nok at anbringe et barn i den situation, hvor det skal deles mellem sin mor og så hendes tilfældige værtshusbekendtskab.

Så bliver der sagt med henvisning til Norge – og det kan vi jo håbe er rigtigt – at det kun er i ganske få tilfælde, at det vil ske. Problemet er: Hvorfor udsætte sig for de ganske få tilfælde, for er det virkelig barnets tarv, som vil blive vartaget i den situation?

Vores forslag er, at der i loven skal anlægges nogle objektive grænser og rammer for, hvornår der kan anlægges retssager, og et kriterium kunne være et minimum af fælles samliv, der rækker ud over selve undfangelsestidspunktet.

I de tilfælde f.eks., hvor en mor ønsker at dele forældremyndigheden med en mand, som hun var gift eller samboende med på undfangelsestidspunktet, bør det ikke være muligt for en anden mand at anlægge en sag om at få tilkendt faderskab og samvær. Men af hensyn til barnets muligheder for senere i sit liv at få kendskab til sin biologiske baggrund, mener vi, at det er rigtigt og vigtigt, at moderen er forpligtet til at videregive relevante oplysninger til en instans, som er forpligtet til at bevare disse oplysninger.

Det skal ikke være en instans, hvor der kan ske en uheldig sammenblanding – f.eks. i forhold til at få kradset nogle børnepenge ind – men det skal være et sted, hvor unge, der er fyldt 18 år, kan søge oplysninger om deres biologiske baggrund i det omfang, de føler et behov for det.

Hvordan en sådan ordning mere præcist kan skrues sammen er noget af det, som vi vil kigge på i udvalgsarbejdet og gennem diskussionerne. Men ud over det problem, som jeg har skitseret her, så mener vi, at de justeringer, der er lavet i lovforslaget, ikke alene er ganske rimelige, men også gode, og dem støtter vi.

Jann Sjørnsen (KRF):

Da lovforslagene jo for begges vedkommende er genfremsættelser fra sidste folketingssamling, vil jeg henvise til min ordførertale i den forbindelse.

Siden da har der jo været en studietur til Norge, som allerede har været refereret i debatten, og jeg vil da så godt føje til det, jeg sagde i debatten i sidste folketingssamling, at vi fra Kristeligt Folkepartis side gerne inddrager de erfaringer, som Retsudvalgets medlemmer måtte have gjort sig i Norge. Og vi har da også selv set på f.eks. spørgsmål om mægling, som jeg selv synes kunne være interessant at få inddraget også i forhold til lovforslagene, som vi behandler her.

Med disse få ord, som altså knytter an til det, jeg tidligere har sagt i debatterne, vi havde i sidste folketingssamling, vil jeg tilsige Kristeligt Folkepartis positive deltagelse i udvalgsarbejdet.

Tom Behnke (FRI):

Begge forslag blev behandlet i sidste samling, og jeg skal også henvise til den ordførertale, som jeg holdt den 1. marts i år. I den forbindelse stillede vi fra Frihed 2000's side en række spørgsmål, og vi har også under udvalgsbehandlingen stillet en række spørgsmål til forslagene.

Vores udgangspunkt ved førstebehandlingen i marts måned var, at vi var positive over for forslagene, og det er vi fortsat, og vi er også positive i forhold til de svar, vi har nået at få indhentet. Vi har dog fortsat nogle enkelte tekniske spørgsmål og vil derfor se frem til det videre udvalgsarbejde, hvor vi får mulighed for at gå endnu dybere ned i forslaget her.

Forslagene har jo været behandlet ganske intenst hen over sommeren, og Retsudvalget var også på en studietur til Norge, hvor jeg synes, at vi fik en række givtige informationer om, hvordan man prøver at løse problemerne dér. Jeg mener bestemt, at vi bør inddrage de erfaringer, de har i Norge, og de muligheder, de har i Norge, og prøve at se, om vi ikke på det her punkt kan få det til at fungere lige så godt i Danmark, som det gør i Norge.

Vi har fortsat en række spørgsmål, men dem vil vi vende tilbage til under udvalgsbehandlingen og kan så kun her i dag konkludere, at vi fortsat er positive over for forslagene.

Inge Refshauge (LH):

Det er fint nok, at justitsministeren nu vil lige stille gifte og samboende med hensyn til det at være forældre; ikke kun i praktisk forstand, men også i juridisk forstand. Og vi synes jo også, at faderen får lidt flere rettigheder i det her lovforslag, end han har haft tidligere.

Vi er dog hovedmodstandere af, at moderen skal tvinges til at oplyse om, hvem der er faderen, hvis hun ikke vil, men hun skal selvfølgelig grundigt informeres om, hvilken betydning dette kan få for hende og barnet fremover.

Retten til, at et tilfældigt bekendtskab med en mand skal kunne forårsage, at denne mand kan rejse en sag for at bevise eller modbevise, at han er faderen – måske bare for at få status som fader – synes vi heller ikke om. Det kan være en

grim anledning til at forfølge kvinden eller en hel familie. Så § 6 er vi ikke glade for, dog lige bortset fra den situation, hvor parret har været gift med hinanden inden for de sidste 10 måneder før barnets fødsel. Den linje kan vi så sluge.

Men vi må heller ikke se bort fra, at det har store konsekvenser for barnet, at faderen forbliver ukendt. Vi ser i dag sager, hvor voksne mennesker søger efter deres biologiske far eller mor, og efter deres udsagn er det meget vigtigt for dem at vide, hvem det er. Så alle forhold skal tages i betragtning for at tilgodese barnet.

Lovens § 21 giver jo også en mulighed for, at barnet på et senere tidspunkt kan få genoptaget faderskabssagen, hvis der kan være en antagelig chance for, at en konkret mand er barnets far.

Vi er også godt tilfredse med, at statsamtet kan træffe afgørelse i langt de fleste sager, og at retssystemet kun tages i brug, hvis der opstår uoverskuelige problemer for parterne.

Vi går selvfølgelig ind for den fælles forældremyndighed, medmindre der er forhold, der taler for noget andet, men barnets tarv skal altid tilgodeses.

Alt i alt ser det ud til, at vi kan støtte lovforslagene, men vi vil godt lige afvente udvalgsbehandlingen omkring de nævnte paragraffer.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg vil gerne starte med at takke ordførerne for endnu en, synes jeg, positiv modtagelse af lovforslagene, som også gjorde sig gældende sidst, vi behandlede dem her i Folketinget, nemlig den 1. marts 2000.

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig de ordførere, der har fremført synspunkter om, at det er nødvendigt, når vi lovgiver på et så følsomt område, som jo vedrører os alle, nemlig børneloven, at vi så giver os den fornødne tid til at sikre, at den lovgivning, vi ender med at skulle vedtage, har fået en så grundig behandling som overhovedet muligt. Og det må man sige at forarbejderne hertil har været. Lovforslaget her bygger jo på en meget grundig betænkning fra Børnelovsudvalget. Og Børnelovsudvalget har jo været meget langt omkring også i sine undersøgelser forud for den grundlæggende revision, vi her foretager af reglerne om faderskab m.v.

Som flere ordførere har været inde på, er der jo på de lange stræk meget stor enighed blandt parterne om den modernisering af den gældende pater est-regel, at registrering af ægtemandens faderskab i forbindelse med fødsel skal

forenkles og moderniseres, sådan som det sker med lovforslaget her.

Også det, som vi åbner op for med lovforslaget, nemlig at ugifte forældre i forbindelse med fødsel kan få en mands faderskab registreret, uden at der rejses faderskabssag, og at det kan ske, hvis parterne erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet, er jo ting, som i en praktisk sammenhæng er fornuftige, også principielt set ud fra det faktum, at i dag fødes 50 pct. af alle børn af ugifte, samlevende par.

Der er to temaer, som ved førstebehandlingen i dag har optaget Tingets tid, som også gjorde det ved førstebehandlingen den 1. marts 2000 og også i den efterfølgende mediemæssige debat, der har været om lovforslaget, nemlig moderens oplysningspligt og faderens søgsmålsret, som vi her lægger op til. Jeg forstår til fulde, at der i partierne kan være en debat om de her to temaer, og det har der jo også været i offentligheden.

Når vi ser på moderens oplysningspligt, så lægges der jo med lovforslaget op til, at der ikke skal sanktioneres straf over for den kvinde, som af forskellige grunde ikke kan eller ønsker at oplyse om faderens navn. Målet er her via rådgivning og via vejledning i statsamtet at motivere kvinden, hvis det overhovedet er muligt, til at fortælle, hvem der kan være, eller hvem der er far til hendes barn.

Og alle ordførere har jo givet udtryk for det synspunkt, at det er ønskeligt, at vi ved, hvem der er barnets far, fordi barnet på et tidspunkt i sin opvækst vil stille det spørgsmål til sin mor eller forsøge gennem myndigheder at få oplyst, hvem der er dets far. Det ser vi jo i meget vidt omfang, når det drejer sig om adoptivbørn. Man søger af fuld kraft bl.a. via myndighederne at finde frem til ens biologiske ophav, og der er alle ordførere jo enige i, at det må være udgangspunktet: at finde frem til, hvem der er far til barnet.

Vi er altså enige om, at der ikke skal sanktioneres straf, for der kan jo være helt legitime grunde til, at kvinden ikke kan oplyse, hvem der er far til barnet, sådan som flere ordførere også har påpeget. Men her er det så, at praksis i dag, lovgivningen i dag og reglerne i dag jo til siger, at det er statsamtet, der administrativt kan fritage en kvinde fra oplysningspligten. Det sker jo så som sagt i 100 sager, og der er så 50 sager, hvor man i dag sender sagen videre til

politiet med ønske om at få udstedt et bødeforlæg. Det er det, vi ophæver hermed.

Vi siger altså, at det er vejledning, at det er rådgivning. Hvis kvinden så udebliver fra den vejledning i statsamtet, eller hvis kvinden kommer, men ikke ønsker at videregive oplysningen, og hvis statsamtet via de oplysninger, der bliver givet, har en fornemmelse af, at kvinden altså dækker over faktisk viden, ja, så er det, at sagen kan videregives til retten, og så er det, at retten kan bruge de almindelige vidnepligtsregler. Vi forudser jo, at også retten i de her sager vil tage de nødvendige hensyn og have den samme praksis i forhold til kvinderne, som den har i dag.

Det er altså det, der kommer, inden sagen videregives til domstolene, som er det helt centrale. Det er den rådgivning og vejledning til kvinden, som forhåbentlig kan få antallet til yderligere at falde blandt dem, som ikke ønsker at oplyse faderskabet, men som godt ved det.

Jeg er åben over for, at vi under udvalgsbehandlingen fortsætter med at drøfte det her meget indgående, og kan vi finde på noget end det, Børnelovsudvalget her har fundet på, så er jeg naturligvis åben over for det. Jeg har bare svært ved at se, hvordan vi ellers kan skrue det sammen, medmindre man ønsker at opretholde, at det skal være den administrative myndighed, der kan give en fritagelse for oplysningspligten. Det mener jeg ud fra en retssikkerhedsmæssig vinkel kan være betænkeligt.

Det andet tema i debatten har været faderens søgsmålsret, og jeg forstår selvfølgelig også godt de betænkeligheder, som nogle af ordførerne her har givet udtryk for: Kan vi nu opleve en stigning i sager af chikanøs karakter, hvor en mand forsøger at bryde ind i et udmærket samliv eller ægteskab for i chikanøst øjemed at skabe uro her?

Jeg er her enig i det, fru Inge Dahl-Sørensen sagde, også på baggrund af de erfaringer, vi har fra Norge, som jo har haft den her lovgivning siden 1997, at det må være et teoretisk problem, vi her taler om, for den chikanø kan en mand jo også udfolde i dag ved at sende breve, ved at lade rygterne sive osv. Så jeg tror ikke, at vi ved, at der her gives en formel søgsmålskompetence, vil komme til at opleve et videre omfang af chikanøs optræden.

Det, der for mig og for regeringen her har være afgørende for fremsættelsen af lovforslaget, har været, at vi jo i realiteten her løser et problem for de mange samlevende par, hvor kvinden bliver gravid, og hvor de går fra hinanden inden barnets fødsel, for dér står den mand jo fuldstændig på herrens mark uden mulighed for at få fastlagt faderskab. Og udgangspunktet her er altså som sagt, at det er 50 pct. af alle børn, der fødes i ikke samgifte parforhold. Derfor er der her en langt større sag end den chikanøse tilgang til det, nemlig at hjælpe de fædre til faktisk at have den retlige ligestilling til, at det ikke kun er moren, der kan anlægge en faderskabssag, hvis de går fra hinanden inden barnets fødsel, men at faren har en ligestilling her i efterfølgende at kunne anlægge en faderskabssag.

Jeg tror, når vi kommer ind til kernen af det, at de partiers ordførere, der har udtrykt betænkelighed ved at tage det her skridt, måske vil kunne komme til at se noget mere nuanceret på det initiativ, vi her tager, hvis man får den drøftelse med sin folketingsgruppe, for jeg tror, at de fleste er enige om, at målet nemlig er, at barnet også i de familier, hvor far og mor ikke er gift, og hvor pater est-reglen jo altså ikke gør sig gældende, medmindre vi får gennemført det her lovforslag og man kan få fastlagt faderskabet på den nye, meget praktiske måde her, kan få to forældre, og at faderskabet kan blive fastlagt i langt de fleste sager.

Så jeg ser frem til med den positive modtagelse, som partierne har givet lovforslaget her i dag, at vi får en konstruktiv og god udvalgsbehandling, og at lovforslaget kan vedtages i indeværende samling.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslagene overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

**4) Første behandling af lovforslag nr. L 17:
Forslag til lov om bevissikring ved krænkelse
af immaterialrettigheder m.v.**
Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 4/10 2000).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sandy Brinck (S):

I et videnssamfund er det af stor betydning, at vi sikrer beskyttelsen af åndens arbejde, de immaterielle rettigheder. Dette lovforslag imødegår de nye udfordringer, den teknologiske udvikling stiller os over for i den henseende.

Internettet er en markedsplads, hvor ulovlige kopier af musik, software og multimedieprodukter dels handles, dels gratis downloades. Samtidig kan vi alle i dag med en simpel brænder reproducere cd'er og cd-rom uden noget nævneværdigt tab i kvaliteten, hvilket i helt uhørt grad bruges kommercielt.

Det kedelige tegn på, at danskerne har taget den nye teknologi til sig, viser sig i de skøn, der anslår, at knap en tredjedel af edb-programmer anvendt kommercielt er piratkopier, mens mere end halvdelen af edb-programmer i private hjem skønnes at være ulovlige kopier, og med hensyn til alle multimedieprodukter er det hele to tredjedele.

Det er blevet nemmere at krænke de immaterielle rettigheder, og det er blevet sværere at føre bevis for disse krænkelse, da de med letthed og ikke mindst hurtigt kan slettes.

Lovforslagets formål er at skabe nogle bedre muligheder for at sikre beviserne for krænkelse og deres omfang og dermed også at give nogle mere reelle muligheder for at opgøre et eventuelt erstatningsansvar.

Problemet i dag er dels, at tvangsmæssig fremskaffelse af bevismaterialet i henhold til reglerne om fagedforbud ikke giver adgang til f.eks. bogføringsmateriale og lignende, som kan bevise krænkelsens omfang, dels at ransagning i henhold til de straffeprocessuelle regler kun er en mulighed i de meget grove sager, mens netop omfanget og dermed graden er det vanskeligt at bevise.

Det foreslås således, at fogedretten gives mulighed for uanmeldt og tvangsmæssigt at undersøge ikke alene lokaliteter, men også gen-

stande såsom computere og bogføringsmateriale.

Fordele herved er ikke alene en mulighed for at fastslå omfanget af krænkelsen, f.eks. antallet af ulovligt kopierede cd'er eller edb-programmer solgt, men også at afsøge piratkopieret software internt i en virksomhed, hvor antallet af licenser altså ikke stemmer overens med antallet af brugere.

Den udvidede mulighed for fogedretten gælder kun erhvervslokaler og dermed ikke private hjem, medmindre de benyttes erhvervsmæssigt. Ligeledes er det vigtigt at fastslå, at en sådan undersøgelse skal følges op af en retssag, og at denne skal anlægges inden 4 uger.

I den socialdemokratiske gruppe finder vi disse yderligere muligheder nødvendige for mere effektivt at kunne beskytte den kreative og intellektuelle udvikling og udbyttet heraf. Vidensøkonomien bliver i stigende grad velfærdsstatens grundlag, og vi må tilpasse vores lovgivning den teknologiske udvikling, der som alt andet kan anvendes både positivt og negativt.

Jeg skal således give lovforslaget vores fulde opbakning.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Den moderne teknologi har mange velsignelser, men den giver også mange problemer. Jeg skal ikke gentage, hvad den tidligere ordfører har sagt med hensyn til, hvilke problemer det giver med hensyn til muligheden for at beskytte en lang række immaterielle rettigheder. Den beskrivelse, som fru Sandy Brinck gav, kan jeg helt tilslutte mig.

Der, hvor Venstre ikke kan være med, er, når det drejer sig om de midler, som justitsministeren nu vil anvende, som det fremgår af dette lovforslag.

Vi er meget betænkelige ved den mangel på retssikkerhed, som fremgår af dette lovforslag. Det er ikke blot tvangsindgrebene, vi er betænkelige over for, det er også, hvilke personer der kan foretage tvangsindgrebene: Vi er yderst betænkelige ved, at der tilsyneladende ikke rigtig er nogen retsgarantier forbundet med disse undersøgelser, der skal finde sted.

Det kan ikke komme bag på ministeren; ministeren kender vores standpunkter, når det drejer sig om retssikkerhed, også i andre sager, der vedrører offentlige myndigheder mod den enkelte borger.

Lad os prøve at forestille os, at der var tale om en drabsmand. Så skal politiet gå til retten